

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/191/2018/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

226/2018.(XI. 06.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2018. május 28-án előterjesztett **panaszát** a 2018. november 6-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra távollétében - megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedés nem történt, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem megállapítható.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2018. május 28-án, személyesen terjesztette elő panaszát, a vele szemben 2018. május 10-én foganatosított rendőri intézkedés (előállítás, kényszerítő eszközök alkalmazása) miatt.

I.

1) A panaszolt rendőri intézkedés 2018. május 10-én történt. A panaszos túrhetetlennek tartja a vele szemben tanúsított rendőri intézkedést.

Az intézkedés napján a panaszos kutyafuttató területén vizelt. A BRFK kerületi Rendőrkapitányság rendőre ezt észrevette, odament és közölte, hogy meg fogja büntetni. A panaszos ezzel nem értett egyet, hiszen a kutyák is oda vizelnek, ezért nem is igazolta magát a rendőrnek. A rendőr meg akarta bilincselni a panaszost, aki azonban ellenállt. A rendőrök végül erősítést kértek és leteperték a panaszost, hátracsavarták a kezét és megbilincseltek. A panaszos

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

elmondása szerint, amikor leteperték, beletérdeltek a veséjébe is, jobb kezét és a vállát pedig úgy hátra csavarták, hogy azt azóta sem tudja használni.

A panaszos elmondása szerint a rendőr rögtön a bilincseléssel kezdte volna az intézkedést. A panaszos állítása szerint a rendőr azt mondta, hogy ha nem adja oda a személyi igazolványát, akkor meg fogja bilincselni.

A panaszost bevitték a rendőrkapitányságra. Állítása szerint hozzávetőleg háromnegyed óra volt az út. Itt átvizsgálták a panaszos ruházatát (ekkor vették ki a táskájából a személyi igazolványát). A panaszos elmondása szerint vérzett a bilincselés során szerzett sérüléseitől. A sérüléseit egy „motoros egészségügyi ápoló” látta el, majd a panaszost beszállították a Honvéd Kórház Sürgősségi Osztályára. A panaszos állítása szerint a vizsgálatok alatt a vizsgálóhelyiségekben is, folyamatosan őrizték őt a rendőrök, de bilincs ekkor már nem volt rajta.

A vizsgálatok után este 8 óra után a panaszos hazament, majd másnap visszament a leltért, ezt követően pedig elment a leletekkel a T. utcai rendőrségre.

2) A panaszos a Testület rendelkezésére bocsátotta a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ 2018. május 10-én kelt ambuláns lapját. Eszerint a panaszost az OMSZ szállította az ambulanciára, mivel 2018. május 10-én rendőri intézkedés közben mindkét keze sérült és bal vesetájék fájdalmas. Rendőri kísérettel érkezett. A megállapított diagnózis: a csukló és kéz egyéb részeinek zúzódása, a vállízület rándulása és húzódása. Az epikrízis szerint a röntgenfelvételeken friss csontsérülés, egyéb traumás eltérés nem igazolódott. Hasi ultrahang vizsgálattal parenchymás szervsérülés, aktív vérzésre utaló jel, parenchymás szervsérülés nincs. Az ambuláns lap szerint a panaszos a képkalkotó vizsgálatok eredményeinek közlését, terápia átbeszélését, ambuláns lap átvételét megelőzően önkényesen ismeretlen helyre távozott, keresése eredménytelen volt, többszöri szólításra nem jelentkezett.

A panaszos által bemutatott Szent Kristóf Szakrendelő 2018. május 18-án kelt ellátási adatlap szerint a panaszos válla és felkarja zúzódott.

3) A panaszos 2018. június 5-én bocsátotta a Testület rendelkezésére a sérüléseiről készült 14 darab fényképfelvételt, melyen karján levő felületi hámsérülések és zúzódások láthatók.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a Kerületi Rendőrkapitánysághoz. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés szerint a panaszossal szemben 2018. május 10-én 10 óra 10 perckor az 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés szerint igazoltatást, a 31. § (1) bekezdés szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását és a 33. § (2) bekezdés a) pont (igazolás megtagadása) szerint előállítást fogantatosítottak. Az intézkedés során az Rtv. 47. § szerint testi kényszer és a 48. § d) pont szerint ellenszegülés megtörése érdekében bilincs kényszerítő eszközt alkalmaztak. Bilincset 10 óra 15 perctől 10 óra 30 percig alkalmaztak a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek hátra bilincselésével. A jelentés szerint az intézkedés során könnyű hámsérülés miatt orvosi ellátásról intézkedtek, a kényszerítő intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

Az intézkedések oka, hogy a jelzett napon 10 óra 10 perckor a B. város, * kerület B. utcai közpark kutyafuttatójánál a szolgálatot teljesítő rendőrök (O. L. r. őrm. és V. D. r. őrm.) látták, hogy a panaszos a kutyafuttatóban tartózkodva a kutyafuttató egyik fája felé fordulva a nemi szervét a bal kezében fogva a fa tövében vizel, majd kijött a kutyafuttatóból. A panaszoshoz odalépve személyazonosságának igazolására szólították fel, és egyúttal közölték vele, hogy cselekményével szabálysértést követett el. A panaszos szemmel láthatóan erősen ittas állapotban

volt, beszéde akadozott. A panaszos határozottan kijelentette a rendőröknek, hogy nem hajlandó magát igazolni, mivel kétségbe vonta a (női) rendőr rendőri mivoltját. Ekkor a panaszost nyomtatékosan felszólították – a „Törvény nevében!”szavak előrebocsátásával – személyazonosságának igazolására, illetve közölték vele, hogy szabálysértési eljárást fognak kezdeményezni köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt, tekintettel arra, hogy cselekményét egy játszótér közvetlen szomszédságában követte el.

A panaszos ismét megtagadta személyazonosságának igazolását, ezért közölték vele, hogy elő fogják állítani a BRFK kerületi Rendőrkapitányságra. Ennek biztosítása érdekében a szolgálati rádiócsatornán segítséget kértek. A panaszos eközben elindult a kutyafuttató kerítésének irányába, ekkor ismét felszólították és figyelmeztették, hogy amennyiben nem fog együttműködni, vele szemben kényszerítő eszközt fognak alkalmazni. A panaszos a felszólítás ellenére tovább haladt, ezért vele szemben testi kényszert alkalmaztak, melynek során O. L. r. őrm. bal kézzel megfogta a bal alkarját, miközben V. D. r. őrm. mindkét kezével jobb alkarját fogta meg. A testi kényszer alkalmazása során a panaszos aktív ellenállást tanúsított, mindkét karját próbálta kicsavarni a fogásból, amely a bal karjával sikerre is vezetett, majd a kiszabadított kezével a kutyafuttató kerítésébe kapaszkodott.

Erre tekintettel, a panaszossal szemben bilincset alkalmaztak az általa tanúsított aktív ellenállás megtörése, valamint a megkezdett intézkedés jogszerű és szakszerű befejezése érdekében. A bilincs alkalmazására nem volt lehetőség álló helyzetben, mivel a panaszos (idősebb kora ellenére) továbbra is rendkívül aktívan ellenállt, lábával rugdosni próbált, ezért a sérülés elkerülése és a bilincs biztonságos felhelyezése érdekében a panaszost a két rendőr közös erővel a földre vitte, majd testi kényszer alkalmazásával, bal alkarját két kézzel megfogva (O. L. r. őrm.), míg jobb alkarját két kézzel megfogva (V. D. r. őrm.) a háta mögé kényszerítették és ott bilincset felhelyezve rögzítették. A panaszos a testi kényszer alkalmazása és a bilincselés során végig aktív ellenállást tanúsított, még bilincselés hátra rögzített kézzel is megpróbált felállni, megbilincselte kezeit feszegette, csuklóját csavarta. Az ellenállással akkor hagyott fel, amikor a megerősítő erőként a helyszínre érkezett a Lipót 126-os hívószámmal közterületi szolgálatot ellátó M. K. r. tőrm. és G. Á. r. őrm., akik ezt követően segítséget nyújtottak a panaszos kerületi Rendőrkapitányságra történő előállításához. A panaszos a vele szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs használata során, bal könyökén, mindkét csuklóján hámsérülést szenvedett, valamint mindkét térdén hámsérülés keletkezett és jobb vállát fájalta.

A panaszost 10 óra 30 perckor állították elő a kerületi Rendőrkapitányságra, ahol B. J. r. t. zlsnak az említett sérülésekkel átadták.

A panaszossal szemben 2018. május 10-én 10 óra 42 perckor Lion 55334 típusú 0630 sorszámú alkohol szondát alkalmaztak, melyet többszöri fújásra sem sikerült rendesen kifújni, azonban az 0,02 mg/l értékűt mutatott. A panaszos közölte, hogy asztmás betegsége van, ezért az eredmény nem felel meg a valós állapotának.

Ezután a panaszos részére sérülései miatt az OMSZ munkatársait kérték a kapitányságra, akik közül 11 óra 50 perckor egy motorkerékpáros mentőápoló a helyszínre érkezett, majd vizsgálatokat követően megállapította, hogy a panaszos sérülései 8 napon belül gyógyuló felületi hámsérülések, mivel azonban a vállát is fájalta, ezért szükséges további orvosi vizsgálatot is végrehajtani. A továbbiakban ezért a panaszost a Honvéd Kórház SBO-ra kísérték a rendőrök, ahol röntgenfelvételek, illetve hasi ultrahang alapján elsősorban 14 óra 15 perckor 8 napon belül gyógyuló sérülést állapítottak meg, melyet a rendőrök jelentettek Angyalföld 8-nak, aki utasította a panaszos kísérő rendőröket, hogy a panaszost szabadítsák és az ambuláns lapot várják meg. A panaszost 14 óra 15 perckor szabadították. 17 óra 30 perckor Dr. Sz. Zs. tájékoztatta a rendőröket, hogy orvosi vélemény eredmény a Honvéd Kórház leterheltsége miatt előreláthatólag 22 óra körül lesz majd, amit kérésre kiadnak a rendőrség részére.

A történeteket az intézkedő rendőrök jelentették a szolgálatparancsnoknak, aki azt az utasítást adta, hogy ez esetben hagyják el a kórházat és majd a későbbiekben átvételre kerül az eredmény.

A panaszossal közölték, hogy az általa elkövetett szabálysértések (köztisztasági, igazolás megtagadása) miatt szabálysértési feljelentést tesznek, melyet a panaszos megértett és tudomásul vett.

2) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos 2018. május 10-én 10 óra 10 perctől 12 óra 15 percig személyi szabadságot korlátozó intézkedés miatt a BRFK kerületi Rendőrkapitányságon tartózkodott. Nyilatkozata szerint a személyi szabadság korlátozásának időtartama alatt sérülése és panasza keletkezett. Az igazolást az előállított személy nem volt hajlandó aláírni.

3) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentését, melyek azt tartalmazzák, hogy a panaszos az intézkedés során végig aktív ellenállást tanúsított, valamint trágár kifejezéseket használt a rendőrök irányába. A panaszossal magánjellegű beszélgetést egyik rendőr sem folytatott, csak az intézkedéssel kapcsolatos információkat közölték részére. A panaszos már a rendőröknek jelezte, hogy nem ért egyet az intézkedéssel, ezért a későbbiekben panasszal kíván élni, így tüzetesen felsorolta az összes keletkezett sérülését, de ennek során nem tett említést arról, hogy az órája vagy a cipője megrongálódott volna.

4) A rendőrség tájékoztatta a Testületet arról, hogy a panaszos 2018. május 11-én a BRFK Hivatala Panaszügyi és Koordinációs Osztály Panaszügyi Alosztályán a BRFK kerületi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály beosztottjai által 2018. május 10-én 10 óra 10 perckor fogatosított rendőri intézkedés ellen terjesztett elő panaszt. A panaszt a rendőrség első fokon kivizsgálta, amely ellen a panaszos fellebbezést nyújtott be. A fellebbezéssel egy időben érkezett meg a Testület megkeresése a BRFK Hivatalán keresztül, így a rendőrség ekkor értesült arról, hogy a panaszos a Testülethez is nyújtott be panaszt. Az Rtv. 93. § (3) bekezdése alapján a rendőrség az eljárást felfüggesztette és az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezte.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát, a XIII. cikkben foglalt tulajdonhoz való jogát, a XXIV. cikkben rögzített tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát és a XX. cikk (1) bekezdésében található testi épséghez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként a rendőrök intézkedési kötelezettségét vizsgálta.

A rendőrségi tájékoztatás szerint a panaszost azért vonták intézkedés alá, mert a BRFK kerületi Rendőrkapitányság két szolgálatot teljesítő gyalogos járőre észrevette, hogy a B. város kerület B. utcai közpark kutyafuttatójánál a panaszos a kutyafuttatóban az egyik fa felé fordulva vize. A járőrök odaléptek a panaszoshoz és közölték vele, hogy szabálysértést követett el és személyazonosságának igazolására szólították fel, melynek a panaszos nem tett eleget, mert kétségbe vonta a járőrök rendőri mivoltját.

Az Rtv. 13. §-a szerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekmény észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A

fenti rendelkezést a Szolgálati Szabályzat 9. §-a azzal egészíti ki, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A rendőrt közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés észlelése vagy tudomására hozása esetén abban az esetben terheli a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges intézkedési kötelezettség, ha a) ilyen jellegű szolgálati feladat ellátására kapott utasítást, vagy b) intézkedése során ilyen jogsértést észlel, és – amennyiben ez az eljárás lefolytatásának jogszabályi feltétele – rendelkezik a tevékenység ellátáshoz, illetve a szabályszegés dokumentálásához szükséges technikai eszközzel.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 196. § (1) bekezdés a) pontja szerint, aki a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetel, ezeket beszennyezi, szabálysértést követ el.

A Testület a vonatkozó jogszabályhely ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor a rendőrség az intézkedés jogalapjaként szabálysértés elkövetésének észlelésére hivatkozik – az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre a Testület egyértelműen igennel felelt. Mindkét járőr jelentése egybehangzóan azt tartalmazza, hogy a panaszos közterületen (egy játszótér mellett) egy fa tövében vizelt, és ezt észlelve kezdeményeztek intézkedést a panaszossal szemben, sőt a vizelés tényét maga a panaszos is elismerte.

A Testület megítélése szerint a szabálysértés rendőrök általi észlelése olyan körülmény, amely az Rtv. idézett 13. §-a alapján – a közrend védelme érdekében - intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A rendőri intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A panaszos előállításának vizsgálata kapcsán a Testület az alábbi álláspontra helyezkedett.

a) Az előállítás jogalapja tekintetében a Testület az alábbi következtetésre jutott.

A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő, ugyanis nem volt hajlandó igazolni magát. Az előállítás 2018. május 10-én 10 óra 10 perctől 12 óra 15 percig tartott. Az előállítás végrehatásáról készült jelentés szerint, amint a járőrök észlelték, hogy a panaszos jogsértő cselekményt követ el, annak befejezésére szólították fel, majd személyazonosságának igazolására. A panaszost ismételten felszólították, aminek nem tett eleget, és közölte, hogy nem hajlandó magát igazolni, mivel kétségbe vonta, hogy valóban rendőrök intézkednek vele szemben.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A Szolg. Szab. 28. § (5) bekezdése szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene büncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése szerint az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

A Testület a panaszos előállításának jogalapjaként elfogadta a rendőrség által hivatkozott, Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontjára történő hivatkozást, tekintettel arra, hogy a panaszos maga is elismerte, hogy nem volt hajlandó magát igazolni.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök kellő jogalap birtokában foganatosították a panaszos Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előállítását, így erre figyelemmel jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogát.

b) Mivel azonban az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személy megtagadja önmaga igazolását – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőri intézkedést az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. Testület vizsgálta, hogy a jogalap birtokában foganatosított előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének, azaz, hogy volt-e lehetőségük az intézkedő rendőröknek arra, hogy kisebb jogkorlátozással járó intézkedést foganatosítsanak az intézkedés céljának elérése érdekében.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése rögzíti az arányosság követelményét. Eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A panaszosi és a rendőri előadások összevetése alapján egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos határozottan megtagadta azt, hogy átadja iratait az intézkedő rendőröknek, erre tekintettel megállapítható, hogy nem állt rendelkezésre semmilyen egyéb, enyhébb intézkedés, amellyel az intézkedés célját elérhették volna a rendőrök, azaz a panaszos személyazonosságát meg tudták volna állapítani.

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az Rtv.-ben rögzített arányossági követelmény nem sérült a panaszos előállítása által, a rendőrök a lehető legkisebb jogkorlátozással járó intézkedést alkalmazták a panaszos személyazonosságának megállapítása és a szabálysértés abbagyátása érdekében. A Testület szerint az előállításra kellő jogalap birtokában és az Rtv.15. §-a szerint került sor, így nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

c) A Testület ezt követően a panaszos előállításának időtartamát vizsgálta meg.

A panaszos személyi szabadságát a rendőrség 2018. május 10-én 10 óra 10 perc és 14 óra 15 perc között korlátozta, azaz a panaszos összesen 4 óra 5 percen keresztül.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadság csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szervezője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart. A Testület a kérdés vizsgálata kapcsán figyelemmel volt az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosságkövetelményére, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A Testület a rendőrség által, a részére bocsátott adatokból közelítő pontossággal igyekezett rekonstruálni az eseményeket, amelyeket a rendőrség a panaszos személyi szabadságának korlátozása ideje alatt végrehajtott. A panaszost 10 óra 10 perckor vonták intézkedés alá közterületen, itt igazoltatni akarták, melynek többszöri felszólításra nem tett eleget. A kerületi Rendőrkapitányságra 10 óra 30 perckor állították elő, azonban sérülésre tekintettel mentőt hívtak hozzá. A mentőápoló 11 óra 50 perckor kezdte meg a vizsgálatokat, és megállapította, hogy további orvosi vizsgálatokat szükséges végrehajtani, ezért két járőr a panaszost a Honvéd Kórházba kísérte, ahol 14 óra 15 perckor nyolc napon belüli sérülést állapítottak meg, majd a vizsgálatok befejezését követően a szolgálatparancsnok utasítására a panaszossal szemben foganatosított személyes szabadság korlátozását befejezték, a panaszos a kórházból szabadon távozhatott.

A panaszos 1 óra 20 percet tartózkodott a kerületi Rendőrkapitányságon, ahol a szolgálatparancsnok a parancsnoki kivizsgálás során meghallgatta. Meghallgatása azonban passzivitása miatt nehézkes volt (nem akart beszélni, illetve csak azt hajtogatta, hogy jogtalan az intézkedés). A panaszos meghallgatását követően pedig a fentiek szerint orvosi ellátásban részesült, tehát összesen 4 óra 5 percet állt rendőri intézkedés alatt.

A Testület úgy foglalt állást, hogy a foganatosított rendőri cselekmények indokolták az előállítás hosszát, nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az előállítás ideje alatt szükségtelen, vagy indokolatlan holtidők lettek volna. **Ennek következtében a Testület a panaszos előállításának idejét arányosnak minősítette, amely nem sértette a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát.**

2) A Testület ezt követően a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközöket vizsgálta meg.

A panaszos előadása szerint a rendőr meg akarta bilincselni, a panaszos azonban ellenállt. A rendőrök erősítést kértek és leteperték a panaszost, hátracsavarták a kezét és végül megbilincselték. A panaszos elmondása szerint, amikor leteperték, beletérdeltek a veséjébe is és az intézkedést rögtön bilincseléssel akarták kezdeni.

a) A testi kényszer kapcsán a Testület az alábbiakat fejt ki.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés alapján a panaszossal szemben az Rtv. 47. § szerint testi kényszert alkalmaztak. A rendőrök jelentése szerint miután többszöri felszólításra sem igazolta magát a panaszos, közölték vele, hogy előállítják, mire a panaszos elindult a kutyafuttató kerítésének irányába. Ekkor ismét felszólították és figyelmeztették, hogy amennyiben nem működik együtt, akkor vele szemben kényszerítő eszközt fognak alkalmazni. A

panaszos a felszólítás ellenére tovább haladt, ezért vele szemben testi kényszerrel alkalmaztak, mely során O. L. r. őrm. bal kézzel megfogta bal alkarját, V. D. r. őrm. pedig mindkét kezével jobb alkarját fogta meg. A testi kényszer alkalmazása során a panaszos aktív ellenállást tanúsított, mindkét karját próbálta kicsavarni a fogásból, mely a bal karjával sikerre is vezetett.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése alapján a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat.

Az Rtv. testi kényszerre vonatkozó rendelkezéseit a Szolgálati Szabályzat 40. §-a egészíti ki. Az (1) bekezdés szerint a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfeszítéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. Továbbá a testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A Testület álláspontja szerint a panaszos testi épséghez való alapvető joga nem sérült a vele szemben alkalmazott testi kényszer kapcsán, hiszen a panaszos a rendőri felszólítást hallva - miszerint előállítják a kerületi Rendőrkapitányságra (ennek érdekében erősítést is kértek a helyszínrre) - a helyszínt elhagyni igyekezett, így a rendőrök számára más, kevésbé jogkorlátozó eszköz a szóbeli felszólítás sikertelenségét követően nem szolgált arra, hogy a panaszos ellenállását megtörjék és rábírák arra, hogy a helyszínen maradjon. Erre tekintettel a rendőrség a kényszerítő eszközök alkalmazása során figyelembe veendő arányosság és fokozatosság elvét betartotta akkor, amikor a panaszos karját megfogva, a szóbeli felszólítások eredménytelenségét követően a panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszerrel alkalmazott.

A panaszossal szemben a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott testi kényszerrel, így a Testület véleménye szerint nem sérült a panaszos testi épséghez fűződő alapvető joga.

b) A panaszossal szemben alkalmazott bilincs tekintetében a Testület az alábbi álláspontra helyezkedett.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés szerint bilincset 10 óra 15 perctől 10 óra 30 percig alkalmaztak a Szolg. Szab. 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek hátra bilincselésével, az Rtv. 48. § d) pontja alapján.

A rendőrség tájékoztatása szerint, a panaszos a vele szemben alkalmazott testi kényszerrel szemben aktív ellenállást tanúsított, így ennek megtörése, valamint a megkezdett intézkedés jogszerű és szakszerű befejezése érdekében a rendőrök bilincset alkalmaztak. A jelentés szerint a bilincs alkalmazására nem volt lehetőség álló helyzetben, mert a panaszos idős kora ellenére, aktív ellenállást tanúsított, lábával rugdosni próbált, ezért a sérülés elkerülése és a bilincs

biztonságos felhelyezése érdekében a panaszost a földre vitték, majd testi kényszer alkalmazásával, bal és jobb alkarját két kézzel megfogva a háta mögé kényszerítették, és ott bilincset felhelyezve rögzítették. A rendőrök elmondása szerint a panaszos a testi kényszer és a bilincselés során végig aktív ellenállást tanúsított, még bilincselés hátra helyzetbe rögzített kézzel is megpróbált felállni, feszegette a megbilincselte kezeit, csuklóit csavarta. Az ellenállással akkor hagyott fel, amikor megérkeztek a helyszínre az erősítésként hívott rendőrök, akik segítséget nyújtottak a kerületi Rendőrkapitányságra történő előállításához. A panaszos a vele szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs használata során, bal könyökén, mindkét csuklóján hámsérülést szenvedett, valamint mindkét térdén hámsérülés keletkezett, illetve jobb vállát fájta.

Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a Szolgálati Szabályzat 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,

b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,

c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint pedig a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontja szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől. A (7) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, fálnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartásra vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.

A Testület véleménye szerint a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott a panaszossal szemben bilincset. A kialakított történeti tényállás során érzékelhető, hogy a panaszos aktív ellenállása az erősítés megérkezéséig fennállt, a rendőröknek nem engedelmeskedett. Amikor a rendőrök a kilátásba helyezett előállításának a foganatosítását megkezdték, a panaszos távozni akart a helyszínről, ezért testi kényszer alkalmazásával próbálták a helyszínen tartani, de a panaszos ellenállt, kicsavarta a fogásból a kezét. Ezt a magatartást vélhetően azért fejtette ki, hogy továbbra is megghiúsítsa a rendőri intézkedést, nem kívánt együttműködni a rendőrökkel. Amikor a rendőrök vele szemben testi kényszert alkalmaztak és az ellenállása nemhogy alább hagyott volna, hanem fokozódott, sőt aktívvá vált, akkor a rendőrök azt tapasztalhatták, hogy a testi kényszer nem bizonyul elegendőnek az ellenállás megtörésére, így az Rtv. 48. § d) pontja szerinti bilincselést választották. Ezt követően megérkezett az erősítés a helyszínre, és a panaszos alábbhagyott az ellenállással. A Testület ezt a folyamatot mindenképpen olyannak tekintette, amely megalapozta a panaszos bilincselését, hiszen az intézkedés során, a testi kényszer foganatba helyezésével a panaszos engedetlen magatartása fokozódott, amely megtörésére adott időben és helyen, az intézkedés eredményes lefolytatása érdekében a rendőröknek nem állt rendelkezésére más, kevésbé jogkorlátozó eszköz, mint a bilincs alkalmazása. Ezen körülményekre tekintettel határozott a Testület afelől, hogy a panaszos emberi méltósághoz való joga nem sérült a bilincskalkalmazása kapcsán, hiszen a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában, az arányosság és fokozatosság elvének szem előtt tartásával határozott a panaszos bilincselése felől.

A panaszos a kényszerítő eszközök alkalmazása során heves ellenállást fejtett ki, megbilincselte kezét tovább feszegette, így sérülési keletkeztek. Az, hogy a panaszosnak az intézkedés során sérülései keletkeztek, önmagában nem teszik a rendőri intézkedést jogszerűtlenné.

A fentiekben ismertetettek alapján a Testület véleménye szerint a panaszos bilincseléséhez az Rtv. 48. § d) pont kellő jogszabályi felhatalmazást biztosított, így nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a vele szemben alkalmazott bilincs vonatkozásában.

c) A panaszos sérelmezi a kényszerítő eszközök okozta sérülését.

A rendőrségi iratok szerint a panaszos a testi kényszer alkalmazása során aktívan ellenállt, karjait próbálta a fogásból kicsavarni, valamint a megbilincselte kezét is feszegette, így a vele szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs használata során bal könyökén, mindkét csuklóján hámsérülést szenvedett, valamint mindkét térdén hámsérülés keletkezett és jobb vállát fájlalta.

Keletkezett sérülései miatt a panaszoshoz mentőápolót hívtak a kapitányságra, aki felületi hámsérüléseket állapított meg, mivel azonban továbbra is fájlalta a vállát, ezért a panaszost a Honvéd Kórház SBO-ra kísérték a rendőrök.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés szerint a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A Testület álláspontja szerint a panaszos által szenvedett sérülések tipikusnak tekinthető, jellemző sérülések olyan esetekben, amikor kényszerítő eszközök alkalmazására kerül sor. Jelen esetben a panaszos aktív ellenállásával közrehatott a sérülései keletkezésében, továbbá a panaszos ittas állapota és idős kora szintén jelentősen megnövelhette a sérülések keletkezésének valószínűségét. A Testület véleménye szerint ugyanakkor a rendőrök eleget tettek az Rtv. 17. §-ban foglalt kötelezettségüknek, hiszen megfelelően gondoskodtak a panaszos orvosi ellátásáról. Ennek keretében mentőápoló, illetve kórházi személyek is ellenőrizték a panaszos egészségügyi állapotát.

A Testület megítélése szerint a panaszos testi épséghez való joga nem sérült azáltal, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása következtében nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett.

IV.

A Testület a lefolytatott vizsgálatában megállapította, hogy a rendőrség megfelelő jogalap birtokában kezdeményezett intézkedést a panaszossal szemben, és kellő jogalap birtokában állították elő a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint. A panaszos előállítására és annak időtartama arányosnak a Testület szerint arányosnak tekinthető. A kényszerítő eszközök alkalmazása a Testület szerint nem sértette a panaszos testi épséghez és az emberi méltósághoz fűződő alapvető jogát.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2018. november 6.

Dr. Lukács Tamás
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület